

A kettes hajó brigádja

A szegedi óriás házgyári csarnok teljesen egybeolvad, a külső szemlélő aligha tudja megkülönböztetni, elválasztani a technológiai sorokat.

Minden csupa beton és betonvas. Az összeheszesített vasváz olyan, mint a hal-szálka, nagyjából meg lehet mondani, milyen formája lesz a panelnek. A hegesztő-apparátusok össze-vissza katognak-pattognak, a daru sutorogva rohan, csönget. Az emberek begyakorlott mozdulatokkal végzik tenivalóikat, készül a lakás, egy-egy épületkolosszus apró alkatrésze. A kettes hajó munkásait egyértelműen dicseri a gyárvezetés. Elégedettek szorgalmukkal, szakmai képzettségükkel, az általuk gyártott panelek minőségével, a kollektíva „hozzáállásával”, emberi tulajdonságaikkal.

ALAPÍTÓK

Az érlelő kemence mellé húzó-dunk Balázs Lajos művezetővel és Kakuszi József brigádvezetővel, hogy szót értünk, de szemünk előtt maradjon a hajó mozgalmas képe. A szakemberek szakemberül fogalmazzak. Balázs mondja: — Belső teherhordó válaszfalakat és fődémpanelelemeket gyártunk a kettes hajóban.

A brigádvezető visszanyarodik három esztendő, akkor avatták fel a szegedi házgyárat, s ők itt dolgoznak az első pillanattól kezdve. Balázs Lajos csak közbeszól: — Övéké volt az első brigád, amely elkezdte a munkaversenyt a házgyárban.

A Lenin nevet viselő szocialista brigád tagjai valóban az alapítók közé tartoznak: gyáralapítók és brigádalapítók. A kettes hajó munkásainak száma egy-egy műszakban 30 fő. A Lenin brigád tagjainak száma huszonhárom. S amíg hajdanában nőket alig lehetett találni ilyen munkahelyeken, most körülbelül fele-fele arány. A brigádtagok között is 12 női dolgozó van, akik éppen olyan szakképzéssel rendelkeznek, mint a férfiak, s munkájukat igen dicséretreméltóan végzik. Kakuszi József részletesen elmagyarázza, hogy kik is az ő munkatársai.

Négyféle képzettség, illetve beosztás létezik nálunk: vannak nehézgépkézelők, könnyűgépkézelők, beavatott dolgozók és segédmunkások.

Feljegyzem, milyen gépekkel, berendezésekkel dolgoznak. Daruból kétféle is megtalálható a hajóban: a híd-daru és a konzolos rögzített daru, terítőkocsi, billenő pad, elemeket kiszállító kocsi, hegesztő apparát, ponthegesztő pisztolyok, s egyéb kéziszerszámok, amelyek közül több elektromos meghajtású. Kakuszi megjegyzi: — A hajó fő ütőere a híd-daru, azon múlik az egész brigád teljesítménye. Ha elromlik a daru, előfordulhat, hogy felére csökken a produkció.

NEM EGYFORMÁK

mellett, miközben a daru elcsúszkál fölöttünk és megáll egy sablonba zárt betonelemnél. A kapcsosok sűrűnek-forgognak a daru géme körül, acélkötelet akasztanak a horogra.

— Kezdődik a szakítás, — mondja Kakuszi és szemében felvillan egy szikra, amely elárulja, hogy most minden háttérbe szorul gondolataiban, csak a panelre koncentrálna, vajon milyen lesz, sikerült-e a gyártás. A művezető is a sablont nézi és megjegyzi, hogy „liftaknak nyíl-lásképző-betétt kiemelésé következik”. A daru kiemeli a sablonkeretből a kész panelt. Nekem roppant egyszerűnek, izgalommentesnek tűnik az egész. Kakusziék minden panelnél külön is vizsgálóznak.

— Körülbelül negyven típusú gyártunk, — mondja a brigádvezető, — s ezek között van egy-néhány komplikáltabb darab is. Ilyen például az F-3/c jelű panel, amelyben sok a vasbetét, ez a liftakna teteje, amelyet az előbb szakítottak. A tízemeletes épületek tetejére kerül, a motorházat tartja. Legnehezebb az F-8-as és az F-11-es fődémpanel, darabonként 5 tonnát nyomnak. Ekkora súlyt kézzel nem lehet megmozdítani, csak daruval.

Mozgalmassá, látványossá válik a kettes hajó. Újabb szakítás következik. Teherhordó válaszfalat szakítanak ki az acélsablomból a billenőpad és a híd-daru segítségével. A művezető megnézi, elismerően bólint, kiváló minőség, vihetik a panelt az udvari raktárba, majd az építkezésekhez. Látszik a szakemberek arcán, hogy nem tartják unalmasnak a panelkészítést, még akkor sem, ha már az ezredik darabot billentik ki a sablonból.

— Nem is egyformák azok, — magyarázza Kakuszi József, — mindennap érdekesek még akkor is, ha a méretek egyeznek. Bár most ártéztünk egy újabb méretre, melyeket az újszegedi lakóházakhoz készítettünk.

GONDOK ÉS ÖRÖMÖK

elhozta a brigád naplóját. Nem udvariasságból, őszintén mondom, ritkán látni olyan szép brigádnaplót, mint Kakusziéké. Az igaz, hogy műszaki képzettségű kollégájuk, Kovács István vezeti, s az írás külalakja, a képek elhelyezése, a napló szerkesztése nagy szakértelemre vall, de ezáltal a forma szépsége éppen olyan értékes és gazdag tartalmat fejez ki. Egy vendég, — Fritz Brechenmacher, az erfurti házgyár parttiktára — megáll mellettünk, ő is belenéz a naplóba, és elismerően bólint. A krónikás mindent feljegyzett: a három óvvel ezelőtti indulást, azt, hogy mindenki tagja a szakszervezetnek, hogy jutalmat kaptak az építők napján, ajándékot adnak a női dolgozóknak. Fényképek, mer-

re jártak nyaralni, kirándulni, arcképek az új brigádtagokról, vendégek bejegyzései, köztük ott olvasni Apró Antal, Bondor József miniszter, Gyöngyösi István szakszervezeti főtitkár nevét is. E. Fejgin szovjet mérnök, mint jóbarát búcsúzott a naplóba írt soraival, hiszen egész esztendőt együtt dolgozott át a házgyári gépek szerelésén.

— Havonta 20 forintot adunk össze, hogy legyen a brigádnak készpénze, — mondja Kakuszi József. — Most nőtül egyik kollégánk, neki is szép ajándékot szeretnének vásárolni.

A napló mindent megörökít, gondokat és örömeket. Kérdem a brigád egyik tagját, Hegedűs Lajos lakost, hogy kit tart társai közül a legjobb szakembernek. Nem is sokat gondolkodik, a brigádvezetőt, Kakuszi Józsefet említi. — Mindenki végzi itt a dolgát rendesen, de a Kakuszi Jósikát említem, együtt jöttünk, jól ismerem, mindent ért, amit itt a hajóban ismerni szükséges. Kéréseinket meghallgatja és elintézi. Nem kívánunk nála jobb brigádvezetőt.

A brigádvezetőt ugyan-csak megkérdeztem, ki a legjobb dolgozó a társaságban. Neveket sorolt: — Jenci István, Horváth Illés, Zsótér Mihályné, Sörfőző Józsefné, Vass Gáborné, Deák István... nem jegyzem tovább, alighanem felsorolta a brigád minden tagját.

Vass Gábornét arról faggattam, jobb-e így brigádban? — Így jobban megy a munka, mert mindig van valami célkitűzés.

Gazdag István

Javult a mezőgazdaság energiaeellátása

A tervezetnek megfelelően alakult a mezőgazdasági nagyüzemek energiaeellátása az utóbbi két évben — alapította meg a MEM legutóbbi felmérése. A termelők egész sor új kedvezményt kaptak, s ezeket általában ki is használták.

Előrelépést jelent, hogy a MEZŐGÉP Tröszt megszervezte a mezőgazdasági villamos karbantartó hálózatot; ennek keretében 13 vállalat rendezkedett be a berendezések felújítására és rendszeres karbantartására. A javítószolgálat szakemberei az idei őszön már műhelykocsikkal keresik fel a mezőgazdasági nagyüzemeket, és a helyszínen hozzák rendbe a hibás berendezéseket. A javítószolgálatra arról is inkább szükség van, mert a termelők egyre inkább nagy teljesítményű gépeket és szivattyúkat alkalmaznak, s ezek műszaki felülvizsgálata és javítása komoly szakértelmet igényel.

A környezetét és önmagát teremtő, formáló ember személyisége, helyzete, jellemző tulajdonságai különösen a nagy társadalmi átalakulások idején kerülnek az érdeklődés előterébe. Így volt ez a történelem bármely „kritikus” szakaszában, s ez jellemzi a mi korunkat, a kapitalizmusból a szocializmusba, az osztály nélküli társadalomba való átmenet időszakát is. A nagy történelmi „földcsuszamlások”, a társadalmi-termelési viszonyok minőségi megváltozásai ugyanis szükségszerűen együttjárnak a létező értékek, emberi kapcsolatok, szokások, szűkebb vagy tágabb társadalmi közösségek — egyéni konfliktusokkal, sőt tragédiákkal is terhelt — felbomlásával, megszűnésével, átalakulásával. Hiszen a termelési-társadalmi folyamatok és az ember, az egyéniség, a személyiség szorosan összefonódnak, egymástól nem választhatók el.

A társadalmi viszonyok mindig a személyek társadalmi viszonyai, mint ahogy Marx 1846-ban, Annyenkovich írott levelében megfogalmazta: „... az emberek társadalmi története soha sem más, mint egyéni fejlődésük története”.

Napjaink „humanizmus- reneszánszának” tehát ez az objektív háttere. A „megingó értékek” világában a társadalomtudományoknak is választ kell adniuk az ember helyes szerepére, jövőjére vonatkozó, sokszor bizony kétségbeesett kérdésekre. A válaszok milyenségét végősoron a termelési viszonyok határozzák meg: az osztálytartalom dönti el, hogy az ember kibontakozását, fejlődését, vagy pedig eltorzulását (és eltorzítását!) célozzák és segítik-e el. Azaz a nemzetközi és nemzeti méretekben egyaránt összeközös haladó és haladásellenes erők, a tőke és a munka harca az antihumanizmus és humanizmus kettősségében és küzdelmében is tetet ilt.

A tőkés országok társadalmi, politikai és szellemi életében egyaránt az antihumanista, emberellenes tendenciák erősödését tapasztalhatjuk. Amit Marx a munkás elidegenedéséről írt, az változatlanul, sőt még fokozottabban, osztálytársadalmi méretekben érvényes a mai kapitalista viszonyok között élő ember munka- és életkörülményeire. A munkás „teremtőmánya”, az általa létrehozott munkatermék továbbra is „dologi hatalomként”, mint „disznófejű Nagyúr” nehezedik a társadalom tagjainak életére. A monoton, részekre szabott munkafolyamat szétszakítja és elsorvasztja a munkás személyiségét, ezért kielégülhetetlen, ingerlékenynek (lásd a tőkés üzemek dolgozóinak spontán lázongásait), „idegennek” érzi magát a munkában, amely valójában a legsajátosabb emberi tevékenység, s az anyagi javak minél nagyobb mennyiségének megszerzésébe, az evésbe, ivásba stb. — azaz a fogyasztásba menekül. S ennek az ízig-veéig antihumanista tendenciának a fokozása, végső soron a kizsákmányolás viszonyainak fenntartása érdekében a modern tőkés manipuláció is felvonultatja széles — s sokszor bizony hatásos — eszköztárait.

Ezek az elidegenedést tükröző, a fogyasztási eszközök habzsolását egyetlen életcéllé tekintő törekvések át-szövik az egész társadalmi-politikai-szellemi életet. Hatásuk alól egyetlen társadalmi osztály és réteg sem vonhatja ki magát. Mindennek következtében az anyagi és szellemi értékek tekintet dolgokban mind kevesebb a társadalmi-emberi tartalom. Mint éles kontraszt érzékelteti ez a társadalmi elszigeteltségből kitörő, tartalmas, igazán emberi értékeket követő és kovácsozó forradalmi munkásmozgalomnak és résztvevőinek heroikus küzdelmét, humanista törekvéseit.

Az antihumanista tendenciák a mai burzsoá társadalomtudományokban is tükröződnek. Skálájuk igen széles, az „örök és változatlan emberi természet” tradícióira hivatkozó, az „igazi” emberi értékeket hangoztató nézetektől a humanizmust nyíltan tagadó felfogásokig. Vonatkozik ez a nyíltan forradalomellenes, antikommunista irányzatokra (pl. H. Arendt, a „totalitárius iskola” képviselője szerint a szocializmus ellentmond az „örök embernek”), a szocializmus eszméivel kacérkodó, de a burzsoázia uralmát konzerválni akaró irányzatokra (pl. Schumpeter, aki az általa elképzelt burzsoá racionalitással és osztályuralommal megtöltött „szocializmust” éppen humanista

tartalmától fosztja meg), s mind jobban (főként az Egyesült Államokban) burjánzó „elitelméletre”, de a kispolgári talajon keletkezett „harmadik utas” mozgalmak és teoretikusok nézeteire is. Jelzi ezt Marcuse utópikus, szocializmusábrándja, amely nem a munka, hanem az „érzékiesség”, a játék és a dal világa, az „újbaloldal” irracionális társadalomtagadása, a természettől való egybeolvadási igénye, technika- és tudományellenessége is.

A szocialista országokban a magántulajdonnak, mint a társadalom legfőbb szétszabdalojának, „atomizálójának” megszüntetése, a társadalmi tulajdon létrejötte és uralma a humanizmus tartalmi kibontakozásának és erősödésének sohasem látott kedvező feltételeit teremtette meg.

Ezeket a feltételeket gyorsították és javították azok a szocialista országokban napvilágot látott intézkedések is, amelyek a szocialista építés meggyorsítását, minőségi fejlesztését, a közösségi-egyéni aktivitást gátló tényezők megszüntetését célozták. Vonatkozik ez a személyi kultusz felszámolásával (amely ebben az összefüggésben a környezetét és önmagát formáló egyén fontosságának az elismerését jelentette), a gazdaságirányítási rendszer reformjával, az állami élet további demokratizálásával kapcsolatos intézkedésekre egyaránt.

Szocialista viszonyaink között a társadalmi, közösségi és egyéni alkotóerő, más szóval a valódi ember értékének kibontakozása a legszorosabban összefügg a szocialista demokratizmussal, ezen belül a munkahelyi demokrácia fejlődésével. A munkahely a legfőbb színtere a szakmai és társadalmi-politikai tevékenységet végző ember képességei kifejtésének, hiszen — a nagy olasz marxista filozófus, Gramsci szavait idézve — „az ember folyamata... tetteinek folyamata”. Nyilvánulnak meg ezek a tettek akár a termelő tevékenységben, a lelkiismeretes, mindig jobbat és újat akaró szakmai munkában, akár a gazdasági és politikai értelemben mind optimálisabb döntések elősegítésében — információk adása, véleménymondás útján, a demokratikus részvétel közvetlen és közvetett formáinak kombinálásán révén. Így, e folyamatok eredményeként válik az egyén és a közösség mindinkább urává környezetét. S így alakul mind sokoldalúbbá, teljesebbé a szocializmus emberének személyisége.

V. O.

Szovjet tudósok hazánkban

A Magyar Tudományos Akadémia vendégeként háromhetes tanulmányútra hazánkba érkezett E. I. Kapusztyin, a Szovjetunió Tudományos Akadémiája közgazdaságtudományi intézetének igazgatója, I. I. Orlik-Garlik, a Szovjetunió Tudományos Akadémiája szocialista világgazdasági intézetének helyettes igazgatója, L. Sz. Jagodovszkij, a Szovjetunió

Tudományos Akadémiája szocialista világgazdasági intézetének vezetője és R. G. Karagedov, a Szovjetunió Tudományos Akadémiája novoszibirszki ipargazdasági és szervezési intézetének igazgatója.

A szovjet delegáció többek között a magyar szocialista tervezőgazdálkodás fejlődését tanulmányozza.